

Stanisław Rutkowski

Oddział Siedlecki (1951)

Pamiętnik Literacki : czasopismo kwartalne poświęcone historii i krytyce literatury polskiej 53/3, 333-336

1962

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w Kielcach, oraz mgr K. Pojawskiej, Oddział wznowił działalność 22 II 1961 odczytem Lesława Eustachiewicza z Krakowa. Reaktywowaną placówką, której działalność powinna przynieść bogate osiągnięcia, kieruje nadal K. Pojawska.

Andrzej Kozłowski

ODDZIAŁ SIEDLECKI

(1951)

Oddział Siedlecki Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza powstał w r. 1951. Ma on jednak na Podlasiu dość pokaźną prehistorię z lat międzywojennych: od r. 1932 z inicjatywy siedleckiego środowiska polonistów powstało Regionalne Koło Polonistów Podlasia, które następnie włączone zostało jako Oddział Podlaski do Towarzystwa Polonistów Rzeczypospolitej Polskiej. Oddział ten obejmował również Sokołów, Węgrów, Łuków, Radzyń, Międzyrzec, Białą Podlaską oraz Leśną Podlaską. Konferencje, połączone z lekcjami przykładowymi oraz dyskusją, odbywały się co miesiąc, kolejno w coraz innej miejscowości. Oddział korzystał z dużej pomocy instruktorów ministerialnych, dra W. Szyszkowskiego i dra J. Saloniego, oraz wybitnych dydaktyków warszawskich, którzy dla podlaskich polonistów organizowali od czasu do czasu także zebrania w Warszawie.

Podczas okupacji praca z konieczności została przerwana. Zaraz jednak po wojnie poloniści siedleccy wznowili działalność, wobec zmienionych warunków ograniczając ją jedynie do Siedlec. Stworzono więc początkowo Sekcję Nauczycieli Języka Polskiego przy Oddziale ZNP, z chwilą zaś, gdy zostały zorganizowane przez Powiatowy Ośrodek Dokształcania Kadr Oświatowych sekcje poszczególnych przedmiotów, powołano do życia także polonistyczną Podsekcję Szkół Licealnych. Członkowie tej właśnie podsekcji wraz z pewną liczbą nauczycieli-polonistów szkół podstawowych weszli do zawiązanego 23 IV 1951 Oddziału Siedleckiego Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza (35 osób). Stan liczebny ulegał w ciągu 11-lecia pewnym wahaniom i wynosi obecnie 43 osoby. W skład pierwszego Zarządu Oddziału wchodzili: S. Rutkowski (przewodniczący), A. Zawadzki (zastępca przewodniczącego), I. Wojewódzki (sekretarz), M. Grabowska (zastępca sekretarza), A. Jamrozik (skarbnik), A. Majorowa (zastępca skarbnika); Komisja Rewizyjna: F. Stalkowska, A. Muszyńska, J. Giebieniowa.

Podstawowa działalność od samych początków polegała na odbywaniu miesięcznych zebrań, na których omawiano sprawy związane z realizacją programu języka polskiego, a przed końcem roku szkolnego — ustalano tematy i pytania egzaminacyjne. Ta dziedzina pracy była i jest zresztą żywa i nadal. Utrzymywano ścisły kontakt z WODKO, a następnie z Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym Języka Polskiego.

Oprócz dydaktyki Oddział Siedlecki, przy wydatnej pomocy Zarządu Głównego, już od pierwszego roku prowadził systematyczną akcję odczytową.

Poza tym Zarząd Oddziału nawiązał kontakt z dyrekcją Teatru Powszechnego w Warszawie, który dał w Siedlcach szereg przedstawień, m. in. *Niezwykłą historię* C. Goldoniego i *Most* J. Szaniawskiego. Przedstawienia poprzedzano pogadankami wprowadzającymi, wygłaszanymi przez sekretarza Zarządu Oddziału.

W związku z Rokiem Mickiewiczowskim 4 odczyty o twórczości poety wygłosił na kursie dla bibliotekarzy powiatu siedleckiego sekretarz Oddziału.

Z okazji 50 rocznicy strajku szkolnego szereg pogadanek na podstawie wspom-

nień osobistych wygłosił w 4 miejscowych szkołach średnich i na 2 zjazdach nauczycieli szkół podstawowych Ignacy Wojewódzki.

W odbytej w Warszawie w 1955 r. sesji naukowej Polskiej Akademii Nauk poświęconej twórczości Mickiewicza wzięło udział 2 członków Zarządu Oddziału.

Z inicjatywy Zarządu Głównego zorganizowane zostały w 1956 r. odczyty dla maturzystów, które wygłaszali wybitni dydaktycy szkół warszawskich. Odczyty te ujmowały syntetycznie twórczość klasyków literatury polskiej w zakresie programu licealnego. Cieszyły się one dużą frekwencją i są nadal co roku prowadzone, przyciągając, w pierwszych zwłaszcza latach, także młodzież z miast sąsiednich, jak Sokołów Podlaski, Mrozy i Mińsk Mazowiecki. Dużo pracy w organizację tego cyklu wkłada zawsze mgr P. Bagiński.

Przewodniczący Oddziału, dr S. Rutkowski, wszedł do komitetu redakcyjnego „Polonistyki”, a kilku członków Oddziału opracowywało w tym piśmie recenzje czasopism.

Nawiązany został w tym roku kontakt z Towarzystwem Miłośników Języka Polskiego i utworzono jego miejscowe Koło, liczące 25 prenumeratorów „Języka Polskiego”. Z ramienia tego Towarzystwa Antonina Obrębska-Jabłońska wygłosiła odczyt *O niektórych współczesnych zjawiskach językowych*.

W poświęconej twórczości Stanisława Wyspiańskiego sesji naukowej Polskiej Akademii Nauk w Krakowie wziął udział przewodniczący Oddziału.

W roku 1960 w porozumieniu z Towarzystwem im. Marii Konopnickiej i Towarzystwem Przyjaciół Biblioteki Miejskiej zorganizowana została w Siedlcach sesja naukowa poświęcona twórczości Konopnickiej. Złożyła się na nią część referatów wygłoszonych poprzednio na sesji naukowej w Łańcucie. Po zagajeniu Stanisława Rutkowskiego, który omówił znaczenie sesji naukowej zorganizowanej w Łańcucie przez Towarzystwo im. Marii Konopnickiej i Instytut Badań Literackich, wygłoszono 3 referaty (por. wykaz odczytów). Odbyła się również część artystyczna, na którą złożyły się udratyzowane fragmenty *Pana Balcera w Brazylji* (w 4 odsłonach) w wykonaniu młodzieży Liceum im. Bolesława Prusa, w reżyserii mgr I. Gawryjolkowej. Uroczystość zorganizowano w kinie „Podlasie” w obecności 600 osób, w tym więcej niż połowę stanowiło nauczycielstwo z miasta i powiatu, a także poloniści z sąsiednich miejscowości: Sokołowa Podlaskiego, Mrozów i Łosic. Imprezę tę powtórzono dwukrotnie dla młodzieży szkolnej, z pominięciem jedynie części referatowej, natomiast Ryszard Karpowicz wygłosił pogadankę o twórczości Konopnickiej.

W tymże roku staraniem Siedleckiego Oddziału odbyła się w sali miejscowego Domu Kultury sesja naukowa poświęcona twórczości Jana Kasprowicza w 100 rocznicę urodzin poety. Po zagajeniu przez Stanisława Rutkowskiego, wygłoszone zostały 2 prelekcje (zob. wykaz odczytów). Część artystyczną uroczystości wypełniły inscenizacje niektórych utworów Kasprowicza, w opracowaniu I. Gawryjolkowej i w wykonaniu młodzieży Liceum im. Bolesława Prusa.

W związku z reformą szkolną Zarząd Oddziału dołożył starań, ażeby nawiązać kontakt z polonistami uczącymi w wyższych klasach szkół podstawowych. Przewodniczący Oddziału wziął udział w 2 konferencjach rejonowych, na których przedstawił, w jakiej mierze Towarzystwo Literackie może pomóc w pokonywaniu trudności stojących przed nauczycielstwem w związku z projektowaną reformą.

Ponadto przeprowadza się rozmowy indywidualne z kandydatami na członków, zapoznaje się ich z pracą Towarzystwa, jak również z czasopismami polonistycznymi, które znajdują się w założonej w ostatnim półroczu czytelnicy, zorganizowanej wyłącznie dla członków Oddziału.

Zarząd nawiązał kontakt z Domem Kultury w Siedlcach, gdzie odbywają się

zebrania Zarządu i organizowane przez Zarząd odczyty oraz mieści się wspomniana czytelnia.

Ze względu na to, że z urządzanego corocznie od 1956 r. cyklu odczytów dla maturzystów korzystać mają obecnie nauczyciele poloniści szkół podstawowych, nastąpiło pogłębienie programu tych wykładów.

Akcja odczytowa

1951

Zdzisław Libera, *Jakub Jasiński — poeta-rewolucjonista*;

Stanisław Furmanik, *Z zagadnień wersyfikacyjnych w szkole*;

Janina Kulczycka-Saloni, *Balzak w świetle swej powieści „Ojciec Goriot”*.

1952

Eugeniusz Sawrymowicz, *„Beniowski” Stowackiego na tle prądów emigracji*;

Kazimierz Wojciechowski, *Zagadnienia oświatowe w nowej konstytucji a tradycje literackie*;

Alicja Nofer, *O Sienkiewiczu*;

Konstanty Mosiewicz, *O twórczości Gogola*;

Wanda Janacek, *Wiktor Hugo*;

Maria Straszewska, *Prądy ideowo-polityczne wielkiej emigracji*;

Bernard Bucholc, *Walka o podniesienie poziomu literatury w Związku Radzieckim*.

1953

Michał Cieśla, *Zainteresowanie twórczością Jana Kochanowskiego za granicą*;

Henryk Bereza, *O „Pamiętce z Celulozy”*;

Eugeniusz Sawrymowicz, *O „Kordianie”*.

1954

Jan Wiesławski, *O podłożu polityczno-społecznym polskiego Odrodzenia*;

Maria Straszewska, *Bilans dorobku dziesięciolecia Polski Ludowej w zakresie badań nad romantyzmem*;

Adam Jamrozik, *Muzyka polskiego Odrodzenia*;

Bernard Bucholc, *Humanitaryzm i patriotyzm*;

Natalia Zbucka, *O pochodzeniu polskiego języka literackiego*;

Paweł Bagiński, *Tematyka instrukcji programowej języka polskiego dla klas V—XI*;

Krzysztof Dunin-Wąsowicz, *Powstanie styczniowe w prozie polskiej (cz. I)*.

1955

Krzysztof Dunin-Wąsowicz, *Powstanie styczniowe w prozie polskiej (cz. II)*;

Czesław Zgorzelski, *„Przyjaciele-Moskale”*;

Stanisław Pigoń, *Jak tworzył Mickiewicz*;

Władysław Szyszkowski, *Analiza ideowo-artystyczna utworu literackiego*;

Eugeniusz Sawrymowicz, *Stan badań nad twórczością Mickiewicza*.

1956

Władysław Skłodowski, *„Szyfrowe prace” na tle lektury „Dzienników” Zeromskiego*;

Stanisław Kajetan Papierkowski, *O języku Mickiewicza*;

Janusz Odrowąż-Pieniążek, *Z dziejów Mickiewiczowskiego „Adolfa”*.

1957

Eugeniusz Sawrymowicz, *Zagadnienie realizmu w literaturze*;

Konstanty Mosiewicz, *O romancy hiszpańskiej*;

Ryszard Matuszewski, *Poezja polska w okresie międzywojennym, ze szczególnym uwzględnieniem Tuwima, Gałczyńskiego i Lechonia*;

Czesław Zgorzelski, *Romantyzm w Polsce*;

Jan Zygmunt Jakubowski, *Twórczość poetycka Stanisława Wyspiańskiego*;

Michał Jaworski, *Z zagadnień frazeologii polskiej*;

Władysław Słodkowski, „Szyfrowe prace” Żeromskiego na tle epoki;

Referaty na dwudniowym kursie dla młodych polonistów województwa warszawskiego: Władysław Szyszkowski, *Analiza artystyczna utworu literackiego*; Stanisław Kajetan Papierkowski, *Metodyka nauczania gramatyki*; Stanisław Rutkowski, *Czego szkoła wymaga od polonisty*.

1958

Eugeniusz Sawrymowicz, *Słowacki mało znany*;

Zygmunt Kamiński, *Twórczość plastyczna Stanisława Wyspiańskiego*;

Lesław Eustachiewicz, *Spory o interpretację twórczości Stanisława Wyspiańskiego*;

Bronisław Wieczorkiewicz, *O języku Wiecha* (wspólnie z Towarzystwem Miłośników Języka Polskiego).

1959

Zbigniew Goliński, *Krasicki o sobie*. (Na podstawie jego korespondencji);

Wincenty Danek, *O cyklu powieści historycznych J. I. Kraszewskiego*;

Władysław Gębik, *W 100 rocznicę urodzin Michała Kajki, poety mazurskiego*;

Jerzy Pelc, *Przykłady zastosowania logiki szkolnej do analizy i interpretacji wybranych pojęć z nauki o języku i literaturze* (obecni poloniści z 15 szkół rejonu siedleckiego);

Janina Kulczycka-Saloni, *Pierwsze lata modernizmu polskiego*;

Mieczysława Romankówna, *Stosunek Prusa do powstania styczniowego w świetle jego przeżyć rodzinnych*;

Eugeniusz Sawrymowicz, *Krzemień w wizji poetyckiej Słowackiego i w rzeczywistości*.

1960

Referaty na sesji Marii Konopnickiej: Olga Scherer-Wirska (Bloomington, USA), *O technice nowelistycznej Marii Konopnickiej*; Krystyna Kuliczowska, *Maria Konopnicka jako autorka baśni i liryków dla dzieci*; Karel Krejčí (Praha), *„Pan Balcer w Brazylii” na tle rozwoju poematu realistycznego w literaturze czeskiej i polskiej*.

Referaty na sesji Jana Kasprówicza: Eugeniusz Sawrymowicz, *O „Hymnach” Kasprówicza*; Bronisław Nadolski, *O Janie Kasprówiczu jako profesorze Uniwersytetu Lwowskiego*.

1961

Cykl odczytów dla maturzystów: Paweł Bagiński, *O Janie Kochanowskim, O Adamie Mickiewiczu*; Henryk Dubas, *O Juliuszu Słowackim, O Bolesławie Prusie*; Halina Bartnicka, *O Henryku Sienkiewiczu*; Józef Sosnowski, *O Stefanie Żeromskim*.

Czesław Zgorzelski, *Jak czytać poezję współczesną?*

Stanisław Rutkowski

ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI

(1953)

Oddział Szczeciński został powołany do życia 10 X, a zatwierdzony przez Zarząd Główny w Warszawie 15 X 1953. Inicjatorką i założycielką Oddziału była Wanda Łuczniakowa, która swym taktem i umiłowaniem pracy popularyzatorskiej potrafiła pokonywać rozliczne trudności, spiętrzające się w Szczecinie głównie z powodu braku w tym mieście wysoko kwalifikowanej kadry humanistycznej. Wanda Łuczniakowa pełniła funkcję przewodniczącej Oddziału do 23 III 1960, czyli do chwili opuszczenia na stałe Szczecina.

Od początku istnienia Oddziału do 31 XII 1961 odbyły się 33 prelekcje. Największą frekwencją cieszyły się odczyty: Czesława Zgorzelskiego *O romantyzmie*